

Σχόλια επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου

«Εφαρμογή του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου»

25.5.2026

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το παρόν κείμενο αποτυπώνει τις βασικές παρατηρήσεις του SolidarityNow επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με τίτλο «Εφαρμογή του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου», το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 11 έως τις 25 Μαΐου 2026.

Το σχέδιο νόμου επιχειρεί την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στο νέο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Παρά τη σημασία και την πολυπλοκότητα του ρυθμιστικού αντικειμένου, η διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης είναι εξαιρετικά περιορισμένη, ενώ παράλληλα το σχέδιο νόμου δεν συνοδεύτηκε από επαρκή Έκθεση Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης, γεγονός που δυσχέρανε την ουσιαστική συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, της επιστημονικής κοινότητας και των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων.

Σε επίπεδο ουσίας, το σχέδιο νόμου παρουσιάζει μια συνολική κατεύθυνση ενίσχυσης των μηχανισμών ελέγχου, περιορισμού της ελευθερίας και επιτάχυνσης διαδικασιών εις βάρος ουσιαστών δικονομικών και θεμελιωδών εγγυήσεων που κατοχυρώνονται στο ενωσιακό και διεθνές δίκαιο προστασίας προσφύγων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πολλές από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις υπερβαίνουν το ίδιο το πλαίσιο των νέων ευρωπαϊκών Κανονισμών ή αξιοποιούν τα περιθώρια εφαρμογής τους με τον πλέον περιοριστικό τρόπο για τα δικαιώματα των αιτούντων διεθνή προστασία.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η συστηματική διεύρυνση δυνατοτήτων περιορισμού και στέρησης της ελευθερίας μέσω της εισαγωγής μέτρων *de facto* κράτησης, όπως η «απαγόρευση εξόδου» από κλειστές δομές, η διεύρυνση των κριτηρίων περί «κινδύνου διαφυγής» και η επέκταση περιοριστικών μέτρων σε πολλαπλά στάδια της διαδικασίας ασύλου. Οι ρυθμίσεις αυτές απομακρύνονται από την αρχή της εξατομικευμένης κρίσης και της αναλογικότητας που επιβάλλει το ενωσιακό δίκαιο και η νομολογία του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ.

Παράλληλα, το σχέδιο νόμου εισάγει σημαντικούς περιορισμούς στην πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα και εγγυήσεις της διαδικασίας ασύλου. Ο αποκλεισμός αιτούντων σε συνοριακή διαδικασία από την πρόσβαση σε εργασία και μαθήματα γλώσσας, η περιορισμένη πρόσβαση σε αποτελεσματική νομική συνδρομή, οι υπερβολικά σύντομες προθεσμίες για κρίσιμες διαδικαστικές ενέργειες, η διατήρηση οικονομικών παραβόλων και διοικητικών κυρώσεων, καθώς και η αποδυνάμωση εγγυήσεων διερμηνείας και εξατομικευμένης υποστήριξης, συνθέτουν ένα πλαίσιο που δυσχεραίνει ουσιαστικά την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος ασύλου.

Επιπλέον, το σχέδιο νόμου υιοθετεί ρυθμίσεις που ενδέχεται να οδηγήσουν σε περαιτέρω διοικητικό και κοινωνικό αποκλεισμό των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, ιδίως μέσω εμποδίων στην ανανέωση αδειών διαμονής, στην πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές, στην επικαιροποίηση στοιχείων κατοικίας και στην απόλαυση βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων. Αντί να ενισχύεται η κοινωνική ένταξη και η

αυτονομία των προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, διατηρούνται ή εισάγονται πρόσθετα διοικητικά και οικονομικά εμπόδια που εντείνουν την επισφάλεια.

Τέλος, ιδιαίτερα προβληματική είναι η πρόβλεψη εξουσιοδοτικών διατάξεων που επιτρέπουν τη λήψη πρόσθετων «έκτακτων εθνικών μέτρων» πέραν όσων προβλέπει το ίδιο το ενωσιακό πλαίσιο κρίσης. Οι ρυθμίσεις αυτές δημιουργούν σοβαρό κίνδυνο αυθαίρετης διεύρυνσης περιορισμών εις βάρος θεμελιωδών δικαιωμάτων και υπονομεύουν τον εξαντλητικό χαρακτήρα των εγγυήσεων που προβλέπουν οι σχετικοί Κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, το SolidarityNow θεωρεί ότι το σχέδιο νόμου απαιτεί ουσιαστικές τροποποιήσεις προκειμένου να διασφαλιστεί η συμβατότητά του με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, τις αρχές του κράτους δικαίου και τις θεμελιώδεις εγγυήσεις προστασίας των αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

II. Επί των άρθρων:

Άρθρο 5 παρ. 1 περ. α' — Παραμονή και περιορισμός ελευθερίας κατά τον έλεγχο διαλογής

Πρέπει να διαγραφεί η πρόβλεψη περί «απαγόρευσης εξόδου» ως μορφής περιορισμού της ελευθερίας κίνησης, καθώς και κάθε δυνατότητα επιβολής γενικευμένων περιορισμών ελευθερίας χωρίς εξατομικευμένη κρίση και χωρίς τις ουσιαστικές και δικονομικές εγγυήσεις που προβλέπει το ενωσιακό δίκαιο. Το εύρος εφαρμογής της ρύθμισης δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο γενικευμένης χρήσης περιοριστικών μέτρων χωρίς εξατομικευμένη αξιολόγηση αναγκαιότητας και αναλογικότητας, κατά παράβαση της σχετικής νομολογίας του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ.

Άρθρο 8 παρ. 1 — Καταχώριση προσωπικών στοιχείων και λήψη βιομετρικών δεδομένων

Η διαπίστωση και επαλήθευση της ιθαγένειας αποτελεί αντικείμενο της ουσιαστικής εξέτασης της αίτησης ασύλου ή των διαδικασιών επιστροφής και όχι του σταδίου του ελέγχου διαλογής. Η πρόβλεψη αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε συνδυασμό με τα άρθρα 109 παρ. 2 και 111 παρ. 2 του σχεδίου νόμου, σύμφωνα με τα οποία η αίτηση ασύλου καταχωρίζεται βάσει των στοιχείων που συλλέγονται κατά τον έλεγχο διαλογής, ενώ η μεταγενέστερη τροποποίησή τους προϋποθέτει προσκόμιση πρωτότυπων εγγράφων. Κατά συνέπεια, η εσφαλμένη εκτίμηση κατά το στάδιο της διαλογής μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά την εξέταση της αίτησης ασύλου, την υπαγωγή σε συγκεκριμένη διαδικασία και την αξιολόγηση της ανάγκης διεθνούς προστασίας. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται η διαγραφή της αναφοράς στη «διαπίστωση και επαλήθευση της ιθαγένειας» από το περιεχόμενο του ελέγχου διαλογής και η πλήρης εναρμόνιση της διάταξης με τα άρθρα 9 και 17 του Κανονισμού Διαλογής.

Άρθρο 10 παρ. 1 — Συμπλήρωση του εγγράφου ελέγχου διαλογής

Το άρθρο 10 παρ. 1 ορίζει ότι οι προθεσμίες διενέργειας του ελέγχου διαλογής εκκινούν όχι από τη στιγμή της σύλληψης, αλλά από τη στιγμή εισόδου του προσώπου στο ΚΥΤ/ΚΕΔ. Η διάταξη αυτή έρχεται σε ευθεία αντίθεση με το άρθρο 8 του Κανονισμού Διαλογής, το οποίο προβλέπει σαφή αφετηρία υπολογισμού της προθεσμίας χωρίς δυνατότητα παράτασης μέσω εθνικών ρυθμίσεων. Η πρόβλεψη αυτή νομιμοποιεί στην πράξη παρατεταμένες περιόδους περιορισμού ή/και στέρησης ελευθερίας πριν από την επίσημη έναρξη της διαδικασίας διαλογής, χωρίς επαρκές νομικό έρεισμα και χωρίς τις αναγκαίες εγγυήσεις προστασίας. Επιπλέον, ούτε ο

Κανονισμός Κρίσεων επιτρέπει παρεκκλίσεις από τις προθεσμίες του screening. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται η διαγραφή του εδαφίου β' παρ. 1.

Άρθρο 11 παρ. 1— Παραπομπή σε διαδικασία υπαγωγής σε καθεστώς διεθνούς προστασίας

Το εδ. α' της παρ. 3 πρέπει να απαλειφθεί, καθώς αποδυναμώνει την αρχή του τεκμηρίου ανηλικότητας, η οποία οφείλει να εφαρμόζεται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας. Η πρόβλεψη δυνατότητας παραπομπής προσώπου που δηλώνεται ως ανήλικο στη συνοριακή διαδικασία ασύλου πριν από την οριστική διαπίστωση της ηλικίας του δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους εσφαλμένης μεταχείρισης ανηλίκων ως ενηλίκων και περιορισμού των εγγυήσεων προστασίας που τους αναλογούν.

Άρθρο 17 περ. ια' — Ορισμοί

Πρέπει να διαγραφεί από τα κριτήρια διαπίστωσης «κινδύνου διαφυγής» η έλλειψη δηλωθείσας ή σταθερής διεύθυνσης διαμονής, καθώς πρόκειται για στοιχείο που χαρακτηρίζει σχεδόν το σύνολο των νεοεισερχόμενων αιτούντων διεθνή προστασία και δεν μπορεί αφ' εαυτού να τεκμηριώνει κίνδυνο διαφυγής. Η συμπερίληψη της έλλειψης σταθερής κατοικίας δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο γενικευμένης χρήσης της κράτησης σε βάρος αιτούντων διεθνή προστασία.

Άρθρο 23 παρ. 2— Περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας

Πρέπει να διαγραφεί η πρόβλεψη περί «απαγόρευσης εξόδου» ως μορφής περιορισμού της ελευθερίας κίνησης, καθώς συνιστά στην πράξη μορφή de facto κράτησης χωρίς τις εγγυήσεις που προβλέπει το ενωσιακό δίκαιο. Η ρύθμιση αυτή επιτρέπει τη μετατροπή της διαδικασίας υποδοχής σε καθεστώς γενικευμένης κράτησης χωρίς εξατομικευμένη αξιολόγηση αναγκαιότητας και αναλογικότητας.

Άρθρο 31— Μαθήματα γλωσσών και επαγγελματική κατάρτιση

Η εκμάθηση της γλώσσας αποτελεί κρίσιμο εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης σε δικαιώματα, ιδίως για πρόσωπα που παραμένουν για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα σε Κέντρα Υποδοχής. Ο κατηγορικός αποκλεισμός μιας ολόκληρης κατηγορίας αιτούντων από την πρόσβαση στη γλωσσική εκπαίδευση δεν δικαιολογείται από το ενωσιακό δίκαιο και ενισχύει πρακτικές αποκλεισμού και περιθωριοποίησης. Επομένως, προτείνεται η διαγραφή από το εδάφιο α' της εν λόγω διάταξης η διατύπωση «με εξαίρεση όσους υπάγονται στη συνοριακή διαδικασία ασύλου».

Άρθρο 32 παρ. 1— Απασχόληση

Πρέπει να διαγραφεί ο αποκλεισμός των αιτούντων που υπάγονται στη συνοριακή διαδικασία από την πρόσβαση στην απασχόληση. Αντί η εθνική νομοθεσία να εναρμονιστεί με την κατεύθυνση ενίσχυσης των εργασιακών δικαιωμάτων, εισάγει έναν νέο κατηγορικό αποκλεισμό που στερεί από τους αιτούντες τη δυνατότητα αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης και εντείνει την εξάρτηση από επισφαλείς συνθήκες υποδοχής.

Άρθρα 33 παρ. 3 και 42— Γενικοί κανόνες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Απαιτείται η τροποποίηση των άρθρων 33 παρ. 3 και 42 ώστε να διασφαλίζεται πραγματική και αποτελεσματική πρόσβαση σε ένδικη προστασία για ζητήματα υποδοχής. Παρότι η θέσπιση εσωτερικού ενδίκου βοηθήματος κινείται κατ' αρχήν προς θετική κατεύθυνση, οι προβλεπόμενοι περιορισμοί υπονομεύουν την αποτελεσματικότητά του. Ειδικότερα, το ένδικο βοήθημα κατά μη χορήγησης υλικών συνθηκών υποδοχής μπορεί να ασκηθεί μόνο άπαξ, παρά το γεγονός ότι οι συνθήκες διαβίωσης των αιτούντων μεταβάλλονται συχνά. Επιπλέον, δεν προβλέπεται ουσιαστική πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή, ενώ η προθεσμία των πέντε ημερών για την άσκηση αντιρρήσεων είναι υπερβολικά σύντομη και δεν εξασφαλίζει αποτελεσματική δικαστική προστασία. Για τους λόγους αυτούς, απαιτείται η δυνατότητα επανυποβολής αιτήματος σε περίπτωση μεταβολής των συνθηκών, η πρόβλεψη ουσιαστικής δωρεάν νομικής συνδρομής και η επέκταση της προθεσμίας άσκησης του ενδίκου βοηθήματος σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 82 — Λειτουργία ασφαλών ζωνών για ασυνόδευτους ανηλίκους

Η παραμονή ανηλίκων σε safe zones εντός δομών πρώτης υποδοχής δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται, κατ' αρχήν, στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ως βασική αρχή του ενωσιακού και διεθνούς δικαίου παιδικής προστασίας, ιδίως όταν οι δομές αυτές λειτουργούν σε συνθήκες περιορισμού, αβεβαιότητας και ανεπαρκούς πρόσβασης σε εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και παιδικής φροντίδας. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται να προβλεφθεί ρητά ότι η φιλοξενία ασυνόδευτων ανηλίκων σε safe zones έχει αποκλειστικά προσωρινό και εξαιρετικό χαρακτήρα, με σαφές ανώτατο χρονικό όριο παραμονής και με υποχρεωτική άμεση παραπομπή σε κατάλληλες εξειδικευμένες δομές παιδικής προστασίας.

Άρθρο 96 παρ. 5 και 6— Γενικές εγγυήσεις για τους αιτούντες διεθνή προστασία

Ειδικότερα, η πρόβλεψη χρήσης συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης στη διερμηνεία και απομαγνητοφώνηση αποδυναμώνει ουσιαστικά εγγυήσεις της διαδικασίας ασύλου, καθώς η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας με φυσική παρουσία κατάλληλα καταρτισμένων επαγγελματιών αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την ορθή κατανόηση της διαδικασίας, την ακριβή απόδοση εννοιών και τη γεφύρωση του γλωσσικού και πολιτισμικού χάσματος μεταξύ αιτούντων και διοίκησης. Αντιθέτως, τα πληροφοριακά συστήματα τεχνητής νοημοσύνης στερούνται της δυνατότητας προσαρμογής στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε αιτούντος, στο μορφωτικό επίπεδο, στη διάλεκτο που ενδεχομένως χρησιμοποιεί, καθώς και στη συναισθηματική φόρτιση που μπορεί να ανακύψει κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ή άλλων κρίσιμων διαδικασιών.

Παράλληλα, η μετατροπή της βεβαίωσης γνησίου υπογραφής σε δυνητική αρμοδιότητα της διοίκησης δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια στην πρόσβαση των αιτούντων σε δικαιώματα και διαδικασίες. Για τους λόγους αυτούς, απαιτείται να προβλεφθεί ρητά ότι τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης δεν μπορούν να υποκαθιστούν τη φυσική παρουσία και την ουσιαστική συμμετοχή επαγγελματιών διερμηνέων στις διαδικασίες ασύλου, αλλά μόνο να λειτουργούν επικουρικά και υπό ανθρώπινη εποπτεία, ενώ παράλληλα πρέπει να διατηρηθεί η υποχρεωτική αρμοδιότητα της Υπηρεσίας Ασύλου και της ΥΠΥΤ για τη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής αιτούντων που δεν διαθέτουν δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία.

Άρθρο 99 παρ. 2— Συνέντευξη επί του παραδεκτού και επί της ουσίας

Το άρθρο 99 παρ. 2 χορηγεί προθεσμία όχι μεγαλύτερη των είκοσι τεσσάρων ωρών για την ενημέρωση του αιτούντος ως προς το περιεχόμενο της συνέντευξής του. Η προθεσμία αυτή είναι εξαιρετικά σύντομη και επιτείνει τα προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζουν οι αιτούντες ως προς την πρόσβαση σε έγκαιρη και αποτελεσματική νομική συνδρομή, ιδίως σε περιπτώσεις κράτησης, γεωγραφικού περιορισμού ή γλωσσικών εμποδίων. Η τόσο περιορισμένη χρονική δυνατότητα ενημέρωσης και διατύπωσης παρατηρήσεων υπονομεύει την ουσιαστική συμμετοχή του αιτούντος στη διαδικασία και ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την ποιότητα της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται να προβλεφθεί επαρκής και εύλογη προθεσμία για την ενημέρωση και υποβολή παρατηρήσεων επί του περιεχομένου της προσωπικής συνέντευξης, ώστε να διασφαλίζεται η ουσιαστική δυνατότητα πρόσβασης σε νομική συνδρομή και αποτελεσματικής προετοιμασίας του αιτούντος πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Άρθρο 102— Νομική καθοδήγηση στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας

Η παροχή ομαδικής ενημέρωσης σε τόσο μεγάλο αριθμό προσώπων δεν επιτρέπει την επαρκή αξιολόγηση των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε υπόθεσης ούτε διασφαλίζει ότι οι αιτούντες κατανοούν ουσιαστικά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται να διασφαλιστεί η παροχή εξατομικευμένης και ουσιαστικής νομικής καθοδήγησης σε όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία σε πρώτο βαθμό και να μην αντικαθίσταται η ατομική συμβουλευτική από μαζικές ή ομαδικές διαδικασίες που αποδυναμώνουν τις εγγυήσεις της διαδικασίας ασύλου.

Άρθρο 118— Εξέταση των αιτήσεων

Το άρθρο 118 του σχεδίου νόμου περιορίζει την υποχρέωση της αρχής να αποδέχεται μη μεταφρασμένα έγγραφα μόνο σε όσα κρίνονται ουσιώδη στην αρχική αίτηση ασύλου, ενώ επιτρέπει στην Υπηρεσία Ασύλου να αναθέτει τη μετάφραση των εγγράφων αυτών σε «παρόχους υπηρεσιών». Η διατύπωση αυτή εγείρει κινδύνους παραβίασης της αρχής της εμπιστευτικότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Κανονισμού APR, καθώς η ανάθεση σε εξωτερικούς παρόχους ενδέχεται να αφορά έγγραφα που περιέχουν εξαιρετικά ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, χωρίς να προβλέπονται σαφείς εγγυήσεις απορρήτου και προστασίας δεδομένων. Παράλληλα, ο περιορισμός αποδοχής μη μεταφρασμένων εγγράφων μπορεί να λειτουργήσει ως δυσανάλογο εμπόδιο στην πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου για πρόσωπα που αδυνατούν να εξασφαλίσουν επίσημες μεταφράσεις. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται να προβλεφθούν σαφείς και δεσμευτικές εγγυήσεις εμπιστευτικότητας και προστασίας προσωπικών δεδομένων σε κάθε διαδικασία μετάφρασης εγγράφων, καθώς και να διασφαλιστεί ότι η έλλειψη επίσημης μετάφρασης δεν θα λειτουργεί ως λόγος απόρριψης ή περιορισμού της ουσιαστικής εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Άρθρο 163 παρ. 4 του σχεδίου νόμου — Ανάκληση καθεστώτος πρόσφυγα

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, η σώρευση των δύο προϋποθέσεων είναι υποχρεωτική: πρέπει να υπάρχει τόσο τελεσίδικη καταδίκη για ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα όσο και πραγματικός, ενεστώς και αρκούντως σοβαρός κίνδυνος για την κοινότητα, ο οποίος πρέπει να αξιολογείται εξατομικευμένα. Η ελληνική ρύθμιση παρακάμπτει την εξατομικευμένη αξιολόγηση και μετατρέπει την τελεσίδικη καταδίκη σε αυτόματο λόγο ανάκλησης, κάτι που είναι αντίθετο τόσο με το γράμμα όσο και με την ερμηνεία του ΔΕΕ. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται τροποποίηση της διάταξης ώστε να προβλέπεται ρητά ότι η τελεσίδικη καταδίκη για ιδιαίτερα σοβαρό

έγκλημα δεν αρκεί αφ' εαυτής για την ανάκληση του καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά απαιτείται εξατομικευμένη αξιολόγηση από την αρμόδια αρχή σχετικά με το εάν το πρόσωπο συνιστά πραγματικό, ενεστώτα και αρκούντως σοβαρό κίνδυνο για την κοινότητα. Η αξιολόγηση αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη φύση και τη βαρύτητα του αδικήματος, τον χρόνο που έχει παρέλθει από την τέλεσή του, τη συμπεριφορά του προσώπου μετά την καταδίκη, στοιχεία κοινωνικής ένταξης και τον κίνδυνο υποτροπής.

Άρθρο 168— Άδειες διαμονής

Να προβλεφθεί ρητά ότι η βεβαίωση κατάστασης ασύλου ή κάθε σχετικό αποδεικτικό υποβολής αίτησης ανανέωσης παράγει πλήρη αποδεικτική ισχύ έναντι όλων των δημόσιων υπηρεσιών και ιδιωτικών φορέων για όσο διάστημα εκκρεμεί η ανανέωση της άδειας διαμονής, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε εργασία, υγεία, κοινωνική ασφάλιση, τραπεζικές υπηρεσίες και λοιπές διοικητικές συναλλαγές.

Παράλληλα, να καταργηθεί το διοικητικό πρόστιμο των εκατό ευρώ για εκπρόθεσμη αίτηση ανανέωσης, καθώς η καθυστέρηση συχνά συνδέεται με συστημικά διοικητικά εμπόδια, αδυναμία εξασφάλισης ραντεβού, γλωσσικά εμπόδια ή συνθήκες ευαλωτότητας των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Άρθρο 170— Ελεύθερη κυκλοφορία

Αντί της επιβολής διοικητικών κυρώσεων, απαιτείται η θέσπιση μιας ευέλικτης και προσβάσιμης διαδικασίας επικαιροποίησης στοιχείων επικοινωνίας και διαμονής, η οποία να λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες αστεγίας, επισφαλούς στέγασης και κοινωνικού αποκλεισμού που αντιμετωπίζουν πολλοί δικαιούχοι διεθνούς προστασίας. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να επιτρέπει τη δήλωση προσωρινής ή επισφαλούς διαμονής, την αποδοχή βεβαιώσεων κοινωνικών υπηρεσιών και φορέων υποστήριξης, καθώς και εναλλακτικών στοιχείων επικοινωνίας, χωρίς η μη συμμόρφωση να συνεπάγεται οικονομικές κυρώσεις που υπονομεύουν περαιτέρω την κοινωνική ένταξη και την αξιοπρεπή διαβίωση των προσώπων αυτών.

Για τον λόγο αυτό, η πρόβλεψη διοικητικών προστίμων της παρ. 1 πρέπει να διαγραφεί. Η επιβολή κυρώσεων σε πρόσωπα που συχνά στερούνται σταθερής κατοικίας, πρόσβασης σε ψηφιακά μέσα ή δυνατότητας προσκόμισης αποδεικτικών εγγράφων παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας και δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Επιπλέον, η ίδια η διοικητική πρακτική, η οποία αρνείται την καταχώριση μεταβολής στοιχείων χωρίς αποδεικτικό κατοικίας, καθιστά σε πολλές περιπτώσεις αντικειμενικά αδύνατη τη συμμόρφωση με την υποχρέωση δήλωσης. Υπό τις συνθήκες αυτές, η κύρωση δεν εξυπηρετεί θεμιτό διοικητικό σκοπό, αλλά οδηγεί σε περαιτέρω αποκλεισμό και οικονομική επιβάρυνση ήδη ευάλωτων προσώπων.

Άρθρο 174— Κοινωνική αρωγή δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Το άρθρο 174 του σχεδίου νόμου δεν περιλαμβάνει καμία πρόβλεψη, η οποία να αποσκοπεί στη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τους Έλληνες πολίτες ως προς την πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση και την κοινωνική αρωγή. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να προβλεφθεί ρητά η ισότιμη πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην κοινωνική ασφάλιση και στα προνοιακά επιδόματα με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο.

Ειδικότερα, απαιτείται:

- η διασφάλιση άμεσης και αποτελεσματικής πρόσβασης σε ΑΜΚΑ και σε λοιπούς προσωπικούς αριθμούς ταυτοποίησης,
- η άρση περιορισμών ή προϋποθέσεων ελάχιστης διάρκειας νόμιμης διαμονής που οδηγούν σε έμμεση διάκριση εις βάρος των δικαιούχων διεθνούς προστασίας,
- η διασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης σε επιδόματα στέγασης, παιδικής προστασίας, αναπηρίας και ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος,
- η πρόβλεψη ειδικών μέτρων ενημέρωσης και διοικητικής υποστήριξης για την πρόσβαση των δικαιούχων στα συστήματα κοινωνικής προστασίας.

Η ουσιαστική πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την κοινωνική ένταξη, την αξιοπρεπή διαβίωση και την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων που έχουν αναγνωρισθεί ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας.

Άρθρα 236 και 237 παρ. 1-Έκτακτα εθνικά μέτρα-Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Η ενωσιακή νομοθεσία ορίζει εξαντλητικά τις περιπτώσεις στις οποίες είναι θεμιτή παρέκκλιση από τις διαδικασίες ασύλου και υποδοχής, ακριβώς επειδή πρόκειται για κατ' εξαίρεση αναστολή θεμελιωδών εγγυήσεων. Η δυνατότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να εισάγει επιπλέον μέτρα κατά την κρίση του αναιρεί το προστατευτικό περιεχόμενο του ίδιου του Κανονισμού και δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο αυθαίρετης διεύρυνσης των επιτρεπόμενων περιορισμών εις βάρος των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία. Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 236 και η παρ. 3 του άρθρου 237 πρέπει να διαγραφούν, καθώς εισάγουν μη προβλεπόμενες από το ενωσιακό δίκαιο εξουσιοδοτήσεις για λήψη πρόσθετων περιοριστικών μέτρων πέραν του πλαισίου που καθορίζει ο Κανονισμός Κρίσεων.